

מסורת הש"ס

והני מילי. דלפן לו הפרה לנדר שהודר על דעת רבים: דאדריה רב אחא. שלא ילמד עוד מינוקות: פשע צינוקי. מלקה אותן וממס: בקבלה. בלא נדר: גבי נשים יצרו תוספן להכי מדרינן ליה: הדרן עלך מומין אלו

יש צבור לנחלה. לטובל פי שנים (ט): לכהן. לתם לכהן פדיונו ה' סלעים: הבא אחר נפלים שיאל ראשו. של נפל חי כגון שהיו תאומים אחד (י) נפל ואחד כלו לו חדשו והוא נפל ראשו חי והחזירו וצא חצירו וקדמו ואלא זה האחרון צבור לנחלה דראשון לא הפסידו ואלע"ג דראשו שהוא (י) משבו לידה מעליה מ"ט דגבי נחלה כתיב ראשית אונס (י) מי שלב אציו דוח עליו אם נפל יאל נפל שהוא ראשו ראשון (י) והוא (י) כילוד לאלו צר קיימא הוא ואין לו דוח עליו אצל לענין כהן פטור האי ולד אחרון דבפטר רחם תליא מילתא והרי ראשון פטר את הרחם: וכן ט' שיאל ראשו מס. והחזירו ואלא אחיו הי צבור לנחלה דהא ראשון לא חשיב שאין (י) הלז (י) אציון דוח עליו ולענין כהן פטר רחם הוא אצל יאל ראשון (י) ט' חי ואח"כ החזירו ומת צבור לנחלה נמה כו'. למיפטע מנחלה לא חשיב דלפן (י) הלז דוח עליהם אצל פטר רחם מיהא הוו: עד שיאל צו מורס האדם. לא חשיב פטר רחם והבא (י) אחירו צבור אף לכהן: סנדל שאין לו זורת (י) פנים: או שלי. שיהיה אף שילא בלא ול: אלא שנימות ואמיהו פטר רחם: שפיר. עור ממש של ולד: מפרש במסכת נדה בהמפלת (דף כה). מהו ריקומו של שפיר: מחוסר. אצרים אצרים ואלא כו' (י) הו פטר רחם אצל ראש ממוחק לא פטר אם קדם אחיו (הני) נמי צבור לכהן: שכבר ידה כו'. דלענין נחלה תליא מילתא בלא דכתיב (דברים נא) ראשית אונס ולענין כהן (י) פטר רחם: עודה שפחה. אפילו עודה שפחה בלידה ראשונה וגשתחררה עכשיו: עובדס כוכבים וגמגמיה. ומשפחה ליד ישראל ילדה (י) נמי הו צבור לנחלה שהרי לזה לא היו צנים ולכהן לא דאיתו פטר רחם: נחלה ונכסין. דצנים (י) הנולדו לה צהיית עובדת כוכבים לכהן פטרי: וגמגמיה מעוברת. ובעלה עמה וילדה הו אומו ולד צבור לכהן דפטר רחם הוא צבורת ולל נחלה (י) דמורה שלא בקדושה ולא צר נחלה הו (י) וזעזע מנרי רחמנא אפקריה דכתיב (מחוקק נג) וזרמת סוסים וזממם: היא ופנה. (י) או צת ישראל מצרכת שילדה עם כהנת מצרכת ואין ידוע איהו ולד של ישראל: או היא ונייה. לזויה נמי פטור צנה מממש סלעים כדאמרן צ"ק: או היא ואשה שכבר דבעלה של מצרכת חייב ה' סלעים לכהן דהבן זכר יש לו כל היכא דאיתיה ולא לנחלה דהא לא ידע צריה דמאן הוא: וכן (י) שלא שפחה כו'. נמי צבור לכהן והוא (י) פתח דהא לא ידע מאן ירמי. ובגמ' [מ:] פריך דלפיה פשט נמי לא הו: גמ'

מומין אלו פרק שביעי בכורות

מו.

לו הפרה כדאמר אמיימר הכא ויש לפרש דלענין נדרי אשתו אין לחלק בין צרבים בין על דעת רבים כיון דצרבים יש לו הפרה לרב הונא ה"ה על דעת רבים צנדי אשתו וכי פריך התם ארז הונא וליחוש דילמא אולא לגבי חכם ושרי לה ומשני קסבר לריך לפרט את הנדר הוה מני לשנויי דמדרי ליה על דעת רבים אלא

דלח לריך ועוד י"ל דרב הונא לית ליה דלמיימר דהא דקאמר אמיימר אפ"י ל"מ"ד (ב) נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ב יעל דעת הרבים אין לו הפרה וה"מ לדבר הרשות אבל לדבר מצוה יש לו הפרה כי ההוא ב דמקרי דרדקי אדריה רב אחא דקא פשע בינוקי ואהדריה רבינא דלא אשכח דהוה דייק בוותיה: והמטמא למתים כו': מאי שנא הכא דסגו ליה בקבלה ומאי שנא התם דמדרינן ליה התם יצרו תקפו:

הדרן עלך מומין אלו

יש צבור לנחלה ואינו צבור לכהן בבור לכהן ואינו צבור לנחלה בבור לכהן ולא לכהן ואינו צבור לנחלה ולא לכהן הבא אחר נפלים (ב) אע"פ שיצא את ראשו חי ובן תשעה שיצא ראשו מת (ג) המפלת כמין בהמה היה ועוף דברו רבי מאיר והכ"א עד שיהא בו מצורת אדם המפלת סנדל או שלי"א או שפיר מרוקם והיוצא מחותך הבא אחריהם בבור לנחלה ואין בבור לכהן ימי שלא היו לו בנים ונשא אשה שכבר ילדה ב וודה שפחה ונשתחררה עודה עוברת כוכבים ונתגיירה משבאת לישראל ילדה בבור לנחלה ואין בבור לכהן (ד) רבי יוסי הגלילי אומר בבור לנחלה ולכהן שנאמר 'פטר רחם בישראל עד שיפטרו רחם ב מישראל ימי שהיו לו בנים ונשא אשה שלא ילדה נתגיירה מעוברת גשתחררה מעוברת (ד) וילדה היא וכהנת היא ולויה היא ואשה שכבר ילדה וכן מי שלא שהתה לאחר בעלה שלשה חדשים ונשאת וילדה ואינו ידוע אם בן תשעה לראשון אם בן שבעה לאחרון בבור לכהן ואינו בבור לנחלה: גמ'

צפניהם אצל על דעת [רצין] סתם לאו כלום הוא ועל דעת יחיד יאל ואע"פ שפירש על דעתו יכול חכם להחיר יא:

הדרן עלך מומין אלו

יש צבור בנחלה ב' איהו בבור בנחלה ב'. הכא נקיט אמאי דפתח ציה ויזנינן דנקט אדסליק מנייה כדמפרש צריש נדרים (דף ב): המפלת סנדל ב'. צפרק המפלת (מה טו) מפרש סנדל דמנן גבי צבורות למאי הלכתא לזא אחריו וכו' וא"ת מה חידוש הוא הא צהיית קמי לה הכא וי"ל דס"י דצא אחריו דמתניין דהכא היינו אומו שיוולד צעיר צהיית אחר ולא אומו שעם הסנדל דרגילות הוא שיוולד קודם הסנדל ולהכי פריך למאי הלכתא דתיפוק לי שהרי צא אחר הולד שעם הסנדל דלפן סנדל שאין עמו ולד ומפרש ללואו ולד עצמו הולד עם הסנדל בבור לכהן למהנייא דעמיס שהוא צא אחר הסנדל: וה"ו וצ"א מחותך. פי' בקונטרס לרוב אצרים יא מחותכים פוטרים את הרחם אצל ראש לא פטר במחותך והך מילתא פלוגתא דלמורא היא צפרק המפלת (מה דף טט). דר' יוחנן סבר התם דלפי' מחותך הראש פוטרי: נתגיירה מעוברת. פי' בקונטרס ובעלה עמה וילדה הו אומו ולד צבור לכהן ואלו נחלה הו דזעזע מנרי רחמנא אפקריה דכתיב וזממת סוסים וזממם וזממם פי' טעם זה דבלא"ה לאו צר נחלה הו משום דגרי שנתגייר קקטן שגולד דמי ואינו חשוד (י) אציו ואע"ג דבעודו מנרי חשוד אציו גבי נחלה ולא אמרי' רחמנא אפקריה לענין זה לזרעיה (י) דהא מנרי יורש אציו דבר תורה ומיהו צפרק נושאין על האנוסה (יבמות דף נט). אמרינן הא דלמור רבנן אין אצ לנמרי לאו משום דשטופי צוימה ולא ידע דהא שני אחין תאומים דטיפה אחת (י) איהו [היה] ונחלקה לשמים וקמי ואין מייצים משום אשת אל ש"מ אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה דלמרי דלמרי לטעמא דאפקריה אע"ג דמגייירו ולא סגי בטעמא דקקטן שגולד דמי ודבר תימה הוא וי"ל דאי לאו טעמא דאפקריה לזרעיה היה לנו לאסור למנסב נשי דהדי משום דלתי לחלופי בישראל והתם משמע דלפי' איסורא ליכא ואין חייבין לאו דוקא וגם היה לנו להצריך חליצה והתם קמני לא חולצין ולא מייבמין: (שייך לע"ז) ואי"ד דבעי צוימה סיפא בן ב' ב'. מגופה הוה מני יא למימר דנקט ראשו משום דממשע דוקא נפל הא צר קיימא הבא אחריו צבור לנחלה נמי לא הו אלא סיפא דייק ליה בפשיטות טפי:

דאס

עין משפט גר מצוה

בא א מיי פ"ו מהלכות בלח מקש ה"ל ט: מב ב מיי פ"ו מהלכות בעבות הלכתי טוש"ע י"ד פ"ו פ"ו רמב"ם סוף פ"ו: א ד מיי פ"ב מהלכות תולת ה"ל י טוש"ע ח"מ סי' רנ"ו סוף פ"ו: ב ה מיי פ"א מהלכות טושים ה"ל יד טוש"ע י"ד פ"ו מה סוף פ"ו: ג ה מיי פ"ב מהלכות תולת ה"ל טוש"ע ח"מ סי' פ"א סוף פ"ו: ד ה מיי פ"א מהלכות טושים ה"ל טוש"ע ח"מ סי' פ"א סוף פ"ו: ה מיי פ"א מהלכות טושים ה"ל טוש"ע ח"מ סי' פ"א סוף פ"ו: ו ה מיי פ"א מהלכות טושים ה"ל טוש"ע ח"מ סי' פ"א סוף פ"ו: ז מיי פ"א מהלכות טושים ה"ל טוש"ע ח"מ סי' פ"א סוף פ"ו: ח מיי פ"א מהלכות טושים ה"ל טוש"ע ח"מ סי' פ"א סוף פ"ו: ט מיי פ"א מהלכות טושים ה"ל טוש"ע ח"מ סי' פ"א סוף פ"ו: י מיי פ"א מהלכות טושים ה"ל טוש"ע ח"מ סי' פ"א סוף פ"ו:

תורה אור השלם

1. קדש יש לכל בבור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא: שמות יג ב

מוסף רש"י

אדעת רבים. על דעת רבים ועל דעת צית דין (מכות טו) קר יאמנו לו הרי אנו מדרינן אתך על דעתנו (גיטין טז) או: באלמנא לי גור (גיטין כב).

הדרן עלך מומין אלו איהו בבור לנחלה ב' הבא אחר נפלים. צבור לנחלה ענין ולו שיאל אחי לחיות ולו לא לחיות לא מפעם אחת בלא אחרינו ולמטובן מפעם שנים. דכתיב (דברים כה) ראשית אונס מי שגבו דוח עליו. ולא נולד שאינו על קיימא שאין לזא אציו דוח על מומו, אצל הפטור הכיכר פוטרי הוא בלא הנא אחריו. שהרי זה פטר את הרחם. נפל שלא לנו לו משני (חורין טו). אע"פ שיצא את ראשו חי. והחזירו ואלא אחיו שכלו דשני, אין ליה דראשון מקפתו מליהו צבור לנחלה. שאפילו נולד הנפל טולו איתו מפיקת את הבא אחריו. שאין לזא דוח עליו. וכל שאן סל לא ראשו ממ, והיא דנקט ראשו, משום צבור לראשו טולו. וביצילת ראשו הוה ילד ופוטרי את אחיו מצובר לכהן (טו). ובן תשעה שיצא ראשו מת. אפילו הבא אחר בן תשעה. אפילו יאל ראשו של ראשון מת. הוה ליה ליה דראשון ליה ואין הבא אחריו צבור לכהן. אצל הבא אחר בן תשעה שלא ראשו חי צבור לנחלה נמי לא הו (טו).

שיטת מקובצת

א) אמר ס"א דאמר: א על דעת הרבים אין לו הפרה. הבעם שפתינו כפי מורי ר' יצחק בן ברוך משום דאין נדריהם וזרממם שהו דאין הרבים מחותכים בהרשה אחת או בפתח אחת דאין דעת כל אחד ואחד יכול לדחות שהו לדעת הכיורי אע"פ שברב מצוה יש לו הפרה און שהו דכולם יחד מחותכים בהרשה אחת או בפתח אחת דאין שיהי חייבין גבי חכם שאינו מחיר אלא ע"י חרטה או ע"י פתח שהנדר טעות על דעת רבים אין לו הפרה אבל בעל גמגמיה וזרממם הוה שמפרש בלא פתח ובלא חרטה אין לחלק בין על דעת הרבים לזרממם אחרים ויכול להפר בעליה: א) הדיא מקרי דרדקי דאדריה רב: ב) נפלים שיצא ראשו חי וכן ט' ב' מת המפלת כמין: ג) ילדה ילדה עודה: ד) מישראל ס"א ו' נמחק: ה) תי' והוי כילוד

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמר למימ: (ב) במשנה הבא אחר נפלים שיאל ראשו חי כלי' ומיתת אע"פ ומיתת את נמחק: (ג) שם הרמב"ם כמין: (ד) שם ילדה היא והסתם כלי' ואותו נמחק: (ה) שם ד"ה יש צבור פי' פי שנים ואינו צבור לכהן כלי' וד"ה הבא אחר נפלי וכו' תאומים אחד מהם נפל שלא כילו לו חדשו ואחד כלו וכו' והחזירו וקדמו אחיו ואלא כלי' ומיתת וכו' חצירו נמחק: (ו) בא"ד וצ"ל וכו' חשיב ליה דראשון וטעמא וכו' ראשון דלאו צר קיימא כלי' ומיתת וכו' חצירו נמחק: (ז) ד"ה וכן ט' וכו' שאין לבו דוח עליו ולענין כהן לאו פטר רחם הוא אצל כלל ראשון כו' ח' (ט) וכן וכו' המפלת וכו' דלפן לבו דוח: (י) ד"ה עד שיאל וכו' אחריו הוה צבור: (יא) ד"ה עכבר ילדה וכו' ולענין כהן תלה רחמנא בפטרי רחם: (יב) ד"ה מגמיה וכו' ולא לנחלה דכיון דלמיהו שלא בקדושה לאו צר נחלה הוה דרע: (יג) ד"ה היא והסתם כלי' ומיתת או נמחק: (יד) ד"ה או היא וכו' צנה כס"י ואח"כ מ"ה וכן מ"ה וכו' נמי לא הו ספ"ד ואח"כ מ"ה צבור לכהן:

רבינו גרושום

ליה לפני רבים דמגרשה ואלא מצי מיפר חכם: דאחריה רב אחא. אדעתא דרבים: התם בנושא נשים בעבירה אפר יצרו תקופה דנשאה ואי לא מרי דראי לא מנרש:

סליק פירקא הבא אחר הנפלים בני חי: ואע"פ שיצא ראשו חי. כיון דלאו בר קיימא הוה הבא אחריו צבור לנחלה הוה ולא כתיב לכהן אלא הוה פטר רחם: וחכ"א. לעולם הוה נמי לכהן עד שיהא בו כנפל צורת אדם: סנדל. מפורש במסכת נדה: או ילדה עודה שפחה או ילדה עודה עוברת כוכבים ואח"כ נישאת לישראל שלא הוה לו בנים בבור לנחלה. דהוה ראשית אונס: עד שילדו רחם מישראל. כלומר דלעולם הוה נמי בבור לכהן הבא אחריו עד שילדו רחם מישראל של יחידית כלומר דהוי ילדה בבינה לא לשכמי' למפטררה כמין לבא אחריו: או נתגיירה והיא מעוברת או נשתחררה והיא מעוברת. היא ליה הוה בבור לכהן כיון שגולד ביהדות וחייבין לפדות עצמו: והך אשה שהא ילדה ואע"ג דילדה הוא אלא ילדו אחר תנעובר ולדיהו אין הוה וליה או היא ואשה שכבר ילדה ולא ידע איהו הוא בבור שחייב לפדות אפי' הכי הוה בבור לכהן וכן מי שלא שחתה כו':

נמחק: ט) צורת אברים הוה: ז) כהן תליא בפטור רחם הוה ומה"ד ילדה עודה: י) ילדה הוה נמי בבור לנחלה שהרי לא הוה לוה בנים: יא) דבנים הנולדים לה: יב) הוא דורע מצרי: יג) נחמן דרשי השולח אלא אפלוגתא דתנאי דר"י: טו) הפרה ועל דעת רבים אין לו הפרה לגירסא זו משמע דהכי הלכתא נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ואפי' לטפריס דגרסי: טז) ולמאי נמחק: טז) למ"ד כו' ואע"ג: יז) אישיתל ולענין פרוקן כתובה: יח) ולכך הווקא להחירו ע"ד: יט) אדרה ברבים כו' שכרא דממשע דקסבר: כ) היינו דוקא כשמפרש ע"ד פלוני ופלוני ופלוני: לא יחיד או שנים אע"פ שנקבם בשם על: לא להחיר בלא דעתו הוה: נא) אברים חתוכים פוטרים: נב) לזרעיה משמע דמצרי: נג) כפי מצי למתין דלמייר נמחק: